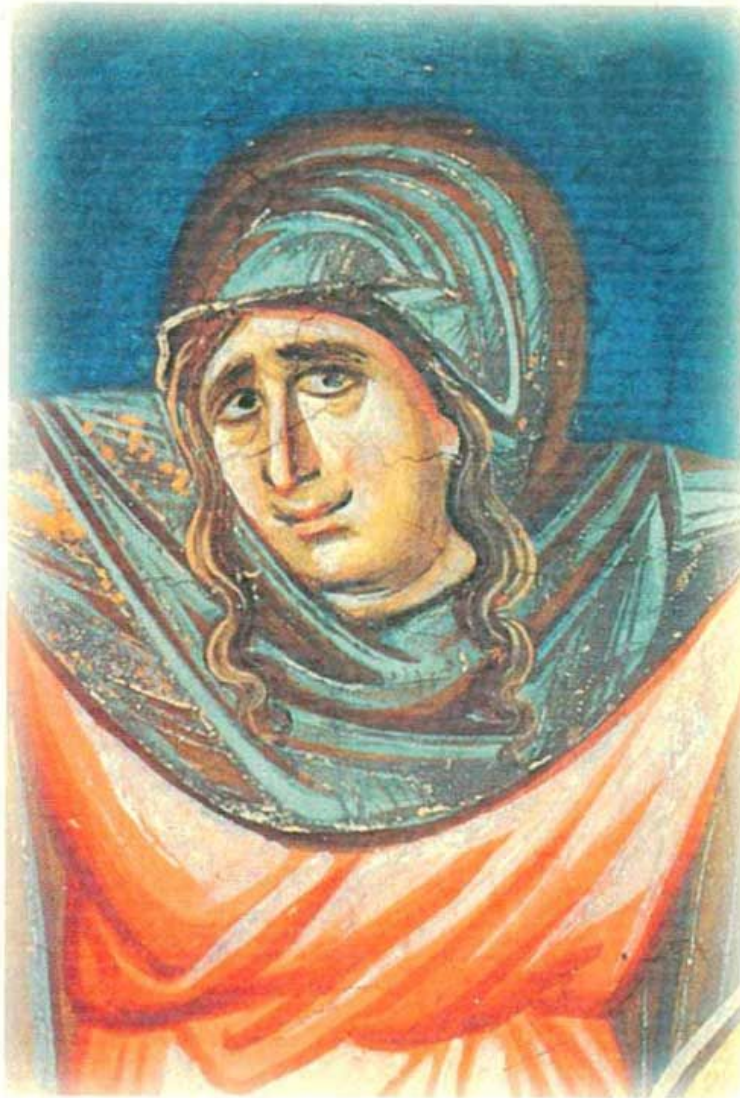


ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΔΟΥΡΑΧΑΝΗΣ
Τοῦ Νεκροῦ Ἀδελφοῦ
Δημοτικὸ Τραγοῦδι (Παραλογή)



*"Τὰ γέλια μὲ τὰ κλάματα ἢ χαρὰ μὲ τὴν πίκραν
εἰς μίαν ὥραν σπάρθηκαν, μαζί ἐγεννηθῆκαν"*

Δευτέρα, 10 Μαΐου 2010 ὥρα 6 μ.μ.
Αἴθουσα Τελετῶν Γυμνασίου Δουραχάνης

Τοῦ Νεκροῦ Ἀδελφοῦ

Μία ἰσχυρή, ὄλο σιγογριά οἰκογένεια, - μάνα, ἔννια παλικάρια καὶ μία μοναχά κόρη (Ἀρετὴ ἢ Εὐδοκία) - συζητᾷ γιὰ κάποια προξενιά, πού ἔφτασαν ἀπὸ μακριά (Βαβυλώνα, Σαλονίκη ἢ Ῥωμανία) γιὰ τὴ θυγατέρα. Τὰ ὄχτῶ ἀπ' τ' ἀδέρφια, καὶ ἡ μάνα μαζί, δὲ θέλουν νὰ δώσουν τὴν κόρη στὰ ξένα, μὰ ὁ μικρότερος (Κωνσταντῖνος, Κωνσταντῆς, Κωνσταντᾶς ἢ Κώστας) ἐπιμένει. Τελικά, μὲ τὸ ἐπιχειρήμα πὼς θὰ 'χει κι ἀγτός καταφύγιο - κονάκι - τὸ σπίτι τῆς ἀδερφῆς τοῦ στὰ ξένα, ὅπου πηγαίνοῦνται γιὰ δουλειές τοῦ, τοὺς πείθει, καταδικῶντας καὶ τοὺς τελευταίους ἀσταγμοὺς τῆς μάνας μὲ ὄρκο ἱερό, πὼς μόλις συμβεῖ στὴν οἰκογένεια κάποιο γεγονός σοβαρὸ - πίκρα ἢ χαρὰ - θὰ πάει ὁ ἴδιος νὰ φέρει στὸ σπίτι τὴν ἀδερφή τοῦ. Καὶ πράγματι παντρεύουν τὴν κόρη στὰ ξένα.

Σὲ λίγο ὅμως ἔρχεται χρόνος ἀίσεκτος - ἡ τραγικὴ αἰτία δὴλ. εἶναι μεταφυσικὴ - πέφτει θανατικὸ, πανοῦκλα μᾶλλον, καὶ τὰ ἔννια ἀδέρφια ξεκληρίζονται. Ἡ μάνα ἀπομένει ὀλομόναχη, ἐνῶ ἡ κόρη ἀγνοεῖ τὰ πάντα, ἐκεῖ πού βρίσκεται. Ἡ μάνα κλαίει καὶ ὀδύρεται σ' ὅλα τὰ μνήματα, στοῦ Κωνσταντῖνου τὸν τάφο ὅμως χτυπιέται ἰδιαίτερα, ἔεστομίζοντας κατάρες καὶ ὑπενθυμίζοντας τοῦ διαρκῶς τὸν ὄρκο, πού μὲ τὴν σιγογριά τῆς εἶχε κάποτε δώσει. Ἀπὸ δῶ καὶ πέρα ἀρχίζει ἡ μεγάλη φάση τοῦ τραγοῦδιού.

Ὁ Κωνσταντῖνος ἀπὸ τὸ συνεχές ἀνακάλεμα ἀνασκηκώνεται μίαν νύχτα ἀπὸ τὸ μνήμα. Ἀπόχτα μὲ τρόπο ὑπερφυσικὸ, ἄλογο, σέλα, χαλινάρια, καὶ κινεῖ γιὰ τὸν τόπο τῆς Ἀρετῆς.

Βρίσκει τὴν κόρη ξένοιαστη κι εὐτυχισμένη - στὸ χορὸ. Ἡ ἀνεξήγητη ἀπαίτησί τοῦ νὰ τὸν ἀκολογήσει ἀμέσως στὸ πατρικὸ σπίτι τὴ βάζει σὲ ἀρκετὴ ἀνησυχία. Στὸ δρόμο οἱ ὑποψίες τῆς ὀλοένα καὶ μεγαλώνουν. Ποῦλιά μ' ἀνθρώπινη λαλίτσα - αὐτοὶ οἱ ἀπὸ μηχανῆς θεοὶ τῶν δημοτικῶν μας τραγοῦδιῶν - ἀφήνουν ὑπαινιγμοὺς ἀνατριχιαστικὰ περιέργους. Ἀλλὰ καὶ οἱ διάφορες λεπτομέρειες σωματικῆς παρακμῆς, πού παρατηρεῖ καὶ ὀσμίζεται ἡ Ἀρετὴ πάνω στὸν ἄλλοτε λεβέντη Κωνσταντῖνο, τὴν κάνουν νὰ ρωτᾷε ὀλοένα μὲ πῶ ἀνησυχία. Τέλος, ἔξω ἀπὸ τὸν τόπο τοῦ, κοντὰ στὸ νεκροταφεῖο, ὁ Κωνσταντῖνος μὲ τὸ ἄλογό τοῦ χάνεται ξαφνικὰ ἀπὸ μπροστά τῆς. Σὲ ἄλλες ὅμως παραλλαγές τοῦ τραγοῦδιού ὁ Κωνσταντῖνος τὴ συνοδεύει μέχρι τὴν πόρτα τοῦ σπιτιοῦ τοῦς.

Κινεῖ σὲ ἔξωλη κατάσταση γιὰ τὸ πατρικὸ τῆς· τὸ βρίσκει ρημαγμένο. Βροντᾷε τὴ θύρα, ἡ μάνα τῆς ὅμως δὲν ἐννοεῖ ν' ἀνοίξει - θαρρεῖ πὼς εἶναι πάλι ὁ Χάρωντας. Τελικά ὅμως πείθεται ἀπ' τὴ φωνὴ ἢ ἀλλὰ σημάδια τῆς Ἀρετῆς, ἀνοίγει, ἀγκυλιάζονται, καὶ στίς περισσότερες παραλλαγές, οἱ δύο γυναῖκες πεθαίνουν ἐκεῖνη τὴ στιγμή. Σὲ μερικές παραλλαγές βλέπουμε νὰ μεταμορφώνονται σὲ ποῦλιά, κογκουβάγιες, ἢ μεταμορφώνεται σὲ ποῦλι μόνο ἡ Ἀρετὴ, ἐνῶ ἡ μάνα πεθαίνει.

Γ. Ἰωάννου

Παίζουν οἱ μαθητὲς

Ἀφηγητῆς	Μπότση Δήμητρα
Μάνα	Κότση Εὐαγγελία
Ἀρετὴ	Κώτση Ἰωάννα
Κωνσταντῆς	Κοῦτσοῦκης Θωμᾶς
Βάγια	Μπότση Δήμητρα
Ἀφέντω	Παναηλίδη Ἀσχημῆνια
Γυναίκα Α'	Μηλιῶνη Δήμητρα
Γυναίκα Β'	Ὀροῦτσι Λεντιάνα
Χωρικός Α'	Παπαγιάννης Κωνσταντῖνος
Χωρικός Β'	Τσέκος Ἄγγελος
Λυράρης	Παπαγιάννης Κωνσταντῖνος



Τοῦ Νεκροῦ Ἀδελφοῦ

Τὸ ἄσμα περὶ τοῦ νεκροῦ ἀδελφοῦ, ὅστις ἀποθανὼν ἐγείρεται τοῦ τάφοῦ πρὸς ἐκτέλεσιν ἱερᾶς ὑποσχέσεως καὶ φέρει εἰς τὴν ἀπορφανισθεῖσαν μητέρα τὸ μόνον ἐπιζῆσαν τέκνον τῆς, τὴν εἰς τὰ ξένα ὑπανδρευμένην ἀδελφὴν τοῦ, κοινοτάτον εἰς τὰς ἑλληνικὰς χώρας, εἶναι ἐπίσης διαδεδομένον εἰς πάντας τοὺς λαοὺς τῆς χερσονήσου τοῦ Αἴμου. Ἐκ τῆς ταυτότητος ὄχι μόνον τῆς ὑποθέσεως, ἀλλὰ καὶ τῶν διαφορῶν ἐπεισοδίων καὶ λεπτομερειῶν τῶν ἄσμάτων τούτων γίνεται κατάδηλον, ὅτι ἐν ἦτο τὸ πρότυπον πάντων καὶ ἐξ ἐνός λαοῦ μετεδόθη τὸ ἄσμα εἰς τοὺς λοιπούς. Καὶ ὑπεστήριξαν μὲν τινες ὅτι ὁ λαὸς οὗτος εἶναι ὁ σερβικὸς ἢ ὁ βοῦλγαρικὸς, ἀλλ' ὅτι τὸ πρότυπον ἦτο ἑλληνικὸν καὶ ἐκ τοῦ ἑλληνικοῦ λαοῦ παρέλαβον οἱ ἄλλοι λαοὶ τοῦ Αἴμου προσεπάθησα νὰ ἀποδείξω ἐν πραγματείᾳ ἐκδοθεῖσα κατὰ τὸ 1885. Τὴν δὲ γνώμην ταύτην παρεδέχθησαν πολλοί, ἐν οἷς καὶ βοῦλγαρος καθηγητὴς Ἰβάν Σισμάνοβ, δημοσιεύσας ἐκτενῆ μονογραφίαν περὶ τοῦ θέματος τούτου.

Ν. Πολίτης